

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ В РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

Goncharenko G.M. On the problem of the development of the cognitive activity in the mentally retarded students at the lessons of Physics / G.M. Goncharenko // Actual problems of the correctional education : Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Drahomanov University, Kamyanets-Podilsky Ivan Ohyenko National University / edited by V.M. Synjov, O.V. Havrilov. – Edition VI. Issue 2.- Kamyanets-Podilsky: Medobory-2006, 2015.– P. 41–51

Г.М. Гончаренко. До проблеми розвитку пізнавальної активності в розумово відсталих учнів на уроках фізики. У статті зроблений аналіз психолого-педагогічної та спеціальної літератури з проблеми пізнавальної активності. Авторкою висвітлено теоретичний аналіз проблеми розвитку пізнавальної активності, визначена сутність та роль пізнавальної активності у процесі навчання розумово відсталих учнів. За дослідженнями психологів та педагогів з означеної теми можна дійти висновку, що навчально-виховний процес у спеціальній загальноосвітній школі спрямований не тільки на отримання знань і вмінь, а, перш за все, має на меті сформувати в учнів вміння застосовувати набуті знання у побуті. Дійсно, все це розумово відсталі учні мають здобувати під час навчального процесу, тобто на уроках. При цьому пізнавальна активність є однією з важливих рис особистості, оскільки вона є основою розвитку самостійності, творчої навчально-пізнавальної діяльності, розкриття її вподобань і здібностей, формується і розвивається під час навчання. Розвиток пізнавальної активності розумово відсталих учнів є одним з найважливіших завдань допоміжної школи. Особливого значення для розвитку пізнавальної активності дітей з вадами розумового розвитку мають уроки фізики. На цих уроках у школярів формується світогляд, збагачується чуттєвий досвід, а також відбувається розвиток і корекція мисленнєвих процесів. Активізація пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів на уроках фізики засобами застосування різних методів, форм і прийомів подачі навчального матеріалу буде сприяти кращому засвоєнню навчальної інформації, створенню позитивного клімату у класі.

Ключові слова: розумово відсталі учні, пізнавальна активність, розвиток, корекція, урок, фізика.

А.Н. Гончаренко. К проблеме развития познавательной активности умственно отсталых учащихся на уроках физики. В статье рассматривается одна из актуальных проблем специальной педагогики, а именно проблема развития познавательной активности умственно отсталых детей. Автором освещен теоретический анализ проблемы развития познавательной активности, определена сущность и роль познавательной активности в процессе обучения умственно отсталых учеников. В настоящее время эта проблема освещается в большом количестве психолого-педагогической и специальной литературы, но число научных исследований по проблеме развития познавательной активности детей с нарушением интеллектуального развития на уроках физики является недостаточно нераскрытой. Особое значение для развития познавательной активности этой категории детей имеют уроки физики, на которых формируется мировоззрение, обогащается чувственный опыт, а также происходит развитие и коррекция умственной деятельности. Обосновывается понятие «познавательная активность», рассматривается проблема формирования и развития познавательной активности учащихся с нормальным уровнем психического развития, особенности познавательной активности умственно отсталых детей и определяется необходимость поиска путей развития их познавательной активности на уроках физики. Так использование специальных педагогических условий для развития познавательной активности детей с нарушением интеллекта будет способствовать совершенствованию качества их знаний, формированию положительных мотивов учебы и активной жизненной позиции, а в целом к увеличению эффективности образовательного процесса.

Ключевые слова: умственно отсталые учащиеся, познавательная активность, развитие, коррекция, урок, физика.

Як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, одним з пріоритетів розвитку сучасної освіти є впровадження інформаційних технологій, які розширюють можливості учнів щодо якісного формування системи знань, умінь і навичок, їх застосування у практичній діяльності, сприяють розвитку інтелектуальних здібностей до самонавчання, створюють сприятливі умови для навчальної діяльності учнів. Втілення наукових ідей в шкільну освіту успішно здійснюється за умовою володіння вчителем умінням конструювати пізнавальну інформацію так, щоб вона була більш доступною для слабких школярів і достатньою для більш сильних, включати всіх учнів в активну пізнавальну діяльність, забезпечувати бажання вчитися і пізнавати, створювати здоровий мікроклімат на кожному уроці, здійснювати зворотний зв'язок. Проблема розвитку

пізнавальної активності учнів на всіх етапах становлення освіти була однією з актуальних, оскільки активність є необхідною умовою формування розумових якостей особистості.

Учені (Л. Арістова, Н. Бібік, Я. Коменський, В. Лозова, Д. Локк, П. Підкасистий, Ж-Ж. Руссо, І. Харламов, Т. Шамова, Г. Щукіна, К. Ушинський та ін.) визначають пізнавальну активність як природне прагнення учнів до пізнання, яке розвивається в навчальному процесі при його регулюванні з боку педагога та організації навчальної діяльності школяра так, щоб до неї залучалися різні сторони його психічної діяльності, подібно іншим сферам його життя, наприклад, в бесідах, іграх, заняттях в сім'ї або при зустрічах з товаришами. Але разом з цим такі педагоги, як І. Антипова, І. Зимня, А. Маркова, З. Чехлова та інші, відмічають, що пізнавальна активність проявляється тільки під час процесу сумісної діяльності, акцентуючи увагу на необхідності спілкування у діалозі, сумісного пошуку, співробітництва, при рівноправному спілкуванні суб'єктів освітнього процесу, вважаючи, що лише така діяльність забезпечить продуктивний розвиток пізнавальної активності.

Проблема активізації навчального процесу досліджується в роботах П. Груздева, Ш. Ганеліна, Р. Ламберга та ін., де науковці вказують, що самостійність є вищим рівнем активності. Пізнавальна активність і самостійність виявляється в потребі й умінні учнів самостійно мислити, орієнтуватися в новій ситуації, розумінні завдання і знайти підхід до їх розв'язання, в умінні самостійно аналізувати складні навчальні завдання і виконувати їх без сторонньої допомоги. Основою розвитку пізнавальної діяльності є активний характер навчання. Тільки активна діяльність самого учня є запорукою його успішного психічного розвитку. Саме ця проблема і є однією з найактуальніших на сучасному етапі розвитку педагогічної освіти.

Як зазначають педагоги (О. Златкіна, І. Лернер, О. Ляшенко, Р. Малафеев, О. Матюшкін, М. Махмутов, В. Михайлов, О. Мусаєв, В. Оконь, Т. Шамова, Г. Щукіна та ін.), вагомим джерелом розвитку пізнавальної активності є самостійне здобуття знань під час розв'язання навчальних проблем. У дослідженнях науковців, які присвячені психологічним особливостям пізнавальної діяльності розумово відсталої дитини (Б. Ананьєв, Ю. Бистрова, Д. Богоявленський, Л. Виготський, Г. Дульнєв, І. Єременко, Д. Ельконін, М. Задесенець, В. Крутецький, О. Леонтьєв, К. Поліванова, С. Рубінштейн, В. Синьов, О. Хохліна, Ж. Шиф та ін.), було встановлено, що за дотримання певних психолого-педагогічних умов психічні недоліки розумово відсталих дітей певною мірою можна коригувати.

Метою статті було дослідити і науково обґрунтувати необхідність застосування на уроках фізики різних форм, методів і прийомів подачі

навчального матеріалу для підвищення рівня розвитку пізнавальної активності в розумово відсталих учнів.

Л. Виготський підкреслював, що навчання виконує свою провідну роль у розумовому розвитку дитини найперше через зміст знань, які вона засвоює. Навчання - це цілеспрямований педагогічний процес, під час якого відбувається організація і стимулювання активної навчально-пізнавальної діяльності учнів з оволодіння науковими знаннями, вміннями і навичками, розвитку творчих здібностей, світогляду та морально-етичних поглядів переконань. Тому, пізнавальну активність визначаємо як діяльнісний стан учня, який характеризується прагненням до навчання, розумовому напруженню та прояву вольових зусиль під час процесу оволодіння знаннями [1, с. 35]. Пізнавальна активність відображає певний інтерес школярів до отримання нових знань, умінь і навичок, внутрішню цілеспрямованість і постійну потребу використовувати різні способи дії до наповнення знань, та розширення кругозору.

Розвиток пізнавальної активності розумово відсталих учнів є одним з найважливіших завдань допоміжної школи. Ця проблема завжди була актуальною, але водночас є і недостатньо розкритою у теорії і практиці спеціальної педагогіки. Загальновідомо, що такі учні мають порушення нервової діяльності, що відображаються на розвитку пізнавальних процесів, їхнє сприймання повільне, обмежене, ці діти мають специфічні порушення уяви, процесів мислення, їм доступні лише прості види аналізу і синтезу, узагальнення та трансферації. Учням з інтелектуальними вадами притаманна байдужість до навчання, вони уникають виконувати завдання, де необхідно вирішити складні задачі, мають інтелектуальну пасивність, відсутність інтересу до розумової діяльності, уваги. Пам'ять таких дітей, у наслідок ураження мозку, також відрізняється від пам'яті дітей які нормальнорозвинені. Такі діти у меншому обсязі засвоюють вивчаємий матеріал, тому для них необхідно більше повторювати вивчаєме, а іноді заново його пояснювати. Своєрідність пам'яті розумово відсталих дітей виявляється також у темпі запам'ятовування, його якості, міцності зберігання, а також швидкості забування. Такі діти не тільки погано запам'ятовують, а й швидко утомлюються на уроках, що також призводить до забудькуватості і до поганого запам'ятовування. Тому розробка шляхів формування пізнавальної активності буде сприяти їхній соціалізації та трудовій адаптації.

У корекційній педагогіці питанням пізнавальної активності займалися Г. Дульнев, І.Єременко, В. Липа, В. Лубовський, Г. Мерсіянова, С. Миронова, В. Петрова, С. Рубінштейн, В. Синьов, І. Соловійов, О. Хохліна, Ж. Шиф та ін.. Науковці вказують на необхідність виховання в умовах спеціальної школи соціально активної особистості, яка може

самостійно орієнтуватися в потоках різноманітної суспільної інформації. Тобто, спеціальна школа повинна навчити та виховати дитину, яка потребує корекції розумового розвитку, таким чином, щоб у неї пізнавальна активність була стійкою рисою особистості. Так, одним із головних завдань спеціальної школи І.Єременко вважає навчання розумово відсталих дітей застосовувати отримані знання на практиці. При цьому знання, в свою чергу, сприяють формуванню в учнів свідомого користування уміннями й навичками [2, с. 21]. Дослідники пов'язують поняття «пізнавальна активність» з проблемою активізації навчальної діяльності школярів з розумовими вадами. У працях Л. Бересневої, В. Бондаря, І. Грошенко, І.Єременка, Л. Гнатюка, М. Перової, С. Кудріної, В. Синьова, Н. Морозово та ін., досліджені мотиви навчальної діяльності учнів з інтелектуальними вадами, запропоновані методи і прийоми її активізації, вивчені пізнавальні інтереси даної категорії дітей. Вчені Р. Афанасьєва, Г. Кириллов, О. Маллер, Г.Цикото та ін. відмічають, що активізація навчальної діяльності розумово відсталих учнів у більшій мірі залежить від засобу поєднання між собою засобів навчання та їх вагомості на уроці. У системі засобів оптимізації навчання вагоме значення належить вмінню формувати пізнавальну діяльність, яка відіграє найголовнішу роль у запам'ятовуванні, зрозумінні і застосуванні у подальшому отриманих знань. Але і сама пізнавальна діяльність буде формуватись якщо розвинути у школярів пізнавальну активність, тобто певні вміння здобувати інформацію не тільки за допомогою вчителя, а і самому проявляти інтерес до вичаємого, викладаємого матеріалу.

І. Єременко розглядає питання організації навчальної діяльності учнів із розумовими вадами на основі підвищення їхньої пізнавальної активності. Автор вказує на необхідність з'ясування можливостей організуючої та регулюючої функцій уроку як комплексу педагогічних вимог, визначає дидактичні умови, завдяки яким управління та керівництво навчальною діяльністю учнів сприяє розвитку їхньої самостійності й активності. Зокрема, науковець зазначає, що у навчальній роботі результат залежить від часу її протікання та від таких обставин, як робоча установка учня, ступінь розвитку у нього потреб, інтересів та стимулів, рівень працездатності, зусиль, які спрямовані на подолання дій стомлення, рівень розвитку у школярів знань та вмінь, які необхідні для активної участі у навчальному процесі. І. Єременко виділяє наступні умови активізації пізнавальної діяльності:

- поєднання засвоєння і застосування знань і умінь на практиці;
- збільшення самостійності учнів при виконанні різноманітних завдань під час включення у навчальний процес системи спеціально підібраної практичної роботи, яка ускладнюється за змістом та за тривалістю виконання;

- формування і розвиток у розумово відсталих дітей прийомів, необхідних для раціональної будови та регулювання своїми діями результату діяльності;

- орієнтування учнів у наступному завданні (постановка та мотивація мети, знайомство зі змістом наступного завдання, попереднє планування дій та ін.);

- навчання розумово відсталих учнів працювати за планом та керуватися інструкцією, попереднє складання плану дій, використання різноманітних допоміжних опорних засобів та прийомів;

- міркування про спосіб і послідовність виконання завдань;

- стимулювання розумово відсталих учнів до використання знань під час виконання практичних завдань [2, с. 26].

За дослідженнями В. Бондаря, Л. Вавіної, І. Єременка, В. Синьова, К. Турчинської та ін. пізнавальна діяльність дітей з інтелектуальними вадами і дітей із нормальним рівнем розвитку інтелекту ґрунтується на однакових законах теорії пізнання. Проте учні допоміжної школи внаслідок порушення в них аналітико-синтетичної діяльності кори великих півкуль мозку стикаються з труднощами під час виконання таких операцій, як абстрагування та узагальнення фактичного матеріалу. Розумово відсталі діти часто не здатні самостійно проаналізувати предмет та явище, виділити в ньому істотні ознаки і на цій основі зробити висновки й узагальнення. У цієї категорії дітей обмежені можливості щодо використання набутих знань у практичній діяльності. Саме цю особливість пізнавальної діяльності учнів спеціальної школи треба враховувати у процесі навчання. Враховуючі ці недоліки, типовими особливостями процесу навчання в допоміжній школі є:

- повільність процесу навчання;
- простіший, ніж у масовій школі, виклад навчального матеріалу:
 - повторюваність у навчанні;
 - поглиблений індивідуальний і диференційований підхід до учнів;
 - предметно-наочний і практичний характер навчання;
 - опора на більш розвинуті здібності дитини і подолання загальної недостатності її інтелектуальної сфери;
- спеціальна організація навчальної діяльності учнів [3, с. 27].

Урок у спеціальній школі являє собою певний алгоритм, у якому приймають участь не тільки вчителі, а насамперед учні, які є головними діючими силами у ньому. Вчитель виступає як велика «енциклопедія знань», яка застосовуючи різні методики та види подання навчального матеріалу доносить до учня певний об'єм цієї інформації. Учень під час опановування цим матеріалом не тільки запам'ятовує його, а водночас спробує його застосувати у різних сферах своєї життєдіяльності, а

насамперед пов'язує його зі знаннями з інших навчальних предметів. Застосування на уроках різних методів подачі навчального матеріалу буде сприяти розвитку пізнавальної активності розумово відсталих школярів. Тому, урок необхідно побудувати таким чином, щоб у ньому головними діями були не тільки вчителі, а і учні. Учень під час участі на уроці як елемент пояснювання матеріалу, буде з захопленням намагатися зрозуміти його, не тільки на термін уроку, а і запам'ятає його для подальшого використання отриманих знань на інших уроках. Для ефективності навчально-виховного процесу вчитель допоміжної школи має знати і враховувати загальні закономірності кожного розумово відсталого учня. Навчання розумово відсталих учнів потрібно здійснювати шляхом передачі інформації як від вчителя до учня, так і від вчителя до класу (колективу). Успіх педагогічного процесу буде залежати “не тільки від знання психофізичних особливостей учнів, основ наук та методики навчально-виховної роботи в допоміжній школі, а й від уміння передавати власні знання іншим, організовувати й керувати педагогічним спілкуванням”. При правильно організованому педагогічному впливі в умовах спеціальних закладів недоліки розумового розвитку піддаються корекції.

У розумово відсталого учня, як у будь-якої особистості, повинні бути розвинуті такі якості як потреба у придбанні нових знань, вміння розкривати самостійно сутність нових понять, термінів, оволодіння засобами пізнавальної діяльності, і застосування отриманих знань для вирішення різноманітних проблем. Навчальний матеріал буде зрозумілим для розумово відсталого учня, якщо він оволодіє рядом пізнавальних інтересів, навчиться планувати самостійно свою роботу; буде шукати відповіді на незрозумілі питання; зможе раціонально організувати своє робоче місце, тим самим забезпечить собі необхідні умови для ефективної розумової праці. Враховуючи все це, кінцева мета вчителя під час розповіді навчального матеріалу, полягає не тільки у засвоєнні вивчаємої теми, а у застосуванні отриманих знань у практиці.

На різних уроках передача інформації (навчального матеріалу) повинна здійснюватись різноманітними шляхами, тому що засвоєння більшості навчальних предметів для більшості розумово відсталих учнів є нелегкою справою. Вчитель спеціальної школи для результативного уроку, ретельно обдумує його хід, добирає зміст навчального матеріалу, осмислює процесуальну його сторону – власні дії та дії учнів; враховує індивідуальні й типологічні можливості дітей щодо опанування матеріалу та свої можливості щодо його подання.

Фізика - навчальний предмет є обов'язковою ланкою навчального нормативу спеціальної школи, який повинен здобути розумово відсталий учень. Уроки фізики мають вагомий освітній та виховний значення для школярів з порушеннями інтелектуального розвитку. Цей навчальний

предмет має значні можливості для формування світогляду, розвитку пізнавальної діяльності учнів, збагачення їхнього чуттєвого досвіду. В процесі знайомства з фізичними властивостями речовин необхідно розвивати в учнів спостережливість, уявлення, мовлення і мислення, вчити установлювати найважливіші причинно-наслідкові відношення та зв'язки. Вивчення фізики як навчального предмету в допоміжній школі має на меті забезпечити учнів системою фізичних знань, умінь і навичок, розвивати й нормувати пізнавальні можливості, зокрема процес мислення, з тим щоб підготувати до практичної діяльності після завершення шкільного навчання. Водночас зміст фізичного матеріалу дає великі можливості для здійснення корекції вад пізнавальної діяльності розумово відсталих учнів, зокрема, розвитку в них пізнавальних інтересів і уваги, збагачення словникового запасу новими назвами, термінами, удосконалення усного мовлення, поліпшення їхньої соціально-трудової адаптації та готовності до самостійного життя [2, с. 128].

Як зазначено у змісті навчальної програми з фізики і побутової хімії для 7-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (автори: Бондар В.І., Заяц І.В.) вивчення даного предмета у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей покликано забезпечити формування в учнів елементів знань про основні властивості фізичних тіл і речовин, про найважливіші фізичні і хімічні процеси, явища та їх закономірності. Пізнавальні інтереси учнів до фізики складаються з інтересу до явищ, фактів, законів; з прагнення пізнати їх сутність на основі теоретичного знання, їх практичного значення і оволодіти методами пізнання – теоретичними та експериментальними. Наявність пізнавальних інтересів у розумово відсталих школярів до фізики сприяє зростанню їхньої активності на уроках, якості знань, формуванню позитивних мотивів навчання, активної життєвої позиції, що в сукупності і викликає підвищення ефективності процесу навчання [5, с. 3].

За даними досліджень у галузі корекційної психопедагогіки розумово відсталі учні недостатньо використовують попередній досвід, раніше набуті знання, механічно приєднують їх до нових знань та вмінь. Тому, учитель має знати готовність кожного учня до засвоєння та закріплення отриманих знань, як саме подавати навчальний матеріал і що вимагати [3, с.19].

Як зазначає В.Сиротюк для вчителя фізики педагогічне завдання полягає в тому, щоб на основі низького рівня розвитку пізнавальної потреби сформувані більш високі рівні - допитливість і прагнення до цілеспрямованої розумової діяльності, а це, в свою чергу, сприятиме становленню таких рис особистості, як ініціативність, самокритичність, уміння долати труднощі, відстоювати власний погляд, здатність

гальмувати психологічні бар'єри, що заважають вияву активності. У ситуації пізнавальної активності відбувається розвиток певних характерологічних та емоційно-вольових рис суб'єкта, які, поступово формуючись, самі стають постійними внутрішніми стимулами цієї його здатності [4, с. 6].

Відвідування уроків фізики у допоміжній школі та анкетування вчителів показує, що саме створення інтересу до навчання є запорукою пізнавальної активності розумово відсталих учнів. Сформувати інтерес розумово відсталих учнів до фізики учителя намагаються різними засобами, а саме: урізноманітненням змісту предмету, удосконаленням методики його викладання, застосуванням фізичного шкільного експерименту та нестандартних форм і методів під час уроку, розширенням різних практичних занять з використанням фізичних вправ, залученням учнів до позаурочної роботи з фізики.

Учитель фізики на уроці повинен створити таку робочу атмосферу, у якій кожному учню буде цікаво, і тільки за цією умовою у дітей із розумовими вадами першопочаткова зацікавленість переросте у стійкий інтерес до навчання фізики. На початку вивчення фізики учителя привертають увагу учнів постановкою питання та спрямовують їхню думку на пошук відповіді. Цей матеріал повинен вимагати діяльності уяви в поєднанні з вмінням використовувати отримані знання. Прикладом такого виду цікавого матеріалу та завдань є розповіді-загадки, задачі-жарти, кросворди з вивченої теми, розмальовки та малюнки з помилками, деякі види дидактичних ігор, використання художньої та історичної літератури для ознайомлення учнів з біографією видатних вчених. Вищим ступенем учнівського інтересу, як зазначають науковці та практичні працівники є допитливість, коли учень проявляє бажання глибше розібратися, зрозуміти певне фізичне явище. У цьому випадку учень зазвичай активний на уроці, він ставить вчителю питання, бере участь в обговоренні результатів практичної або лабораторної роботи, наводить власні приклади, самостійно проводить досліди.

Враховуючи пізнавальні можливості розумово відсталих учнів вчитель фізики розподіляє обсяг навчального матеріалу дозовано, використовує хвилинку відпочинку, під час якої дає учням не тільки відпочити розумово, а й відволікає їх емоційно.

Найважливішою передумовою пізнавального інтересу і засобом його зміцнення є створення ситуації успіху в навчанні. Для цього вчителя використовують індивідуальний підхід до дітей і індивідуалізацію завдань, застосуванням на уроці ігрових предметів, що викликає у дітей позитивні емоції. Підвищує активність учнів на уроці використання різноманітних дидактичних ігор і вправ. Щоб виховати в учнів інтерес до розв'язання завдань, необхідно, щоб вони

були пов'язані з життям дітей, потребою щось пізнати, з тим щоб на цій основі навчитися ставити завдання самостійно.

Вагоме місце у розвитку пізнавальної активності має застосування на уроках новітніх інформаційних засобів навчання. Такими засобами у школах є комп'ютерні технології. Комп'ютерна техніка активно використовується школярами при виконанні творчих завдань та оформлення звітів про виконання домашніх робіт, створюючи додатковий позитивний емоційний настрій у їх навчальній діяльності. Розумово відсталим учням дуже подобається вести пошук навчальних матеріалів в мережі Інтернет. Такому виду робіт сприяють міжпредметні зв'язки з уроками інформатики, під час яких учні ознайомлюються з комп'ютером, інтернет-мережами, створеннями звітів у різноманітних текстових редакторах та презентацій за допомогою програми Microsoft PowerPoint. Учителя, в свою чергу, також використовують у навчальному процесі презентації Microsoft PowerPoint, які сприяють розвитку пізнавальної активності школярів, позитивної мотивації навчальної діяльності, зміні ставлення до уроку фізики і навчального предмету, підвищенню ефективності освітнього процесу в цілому. Такі новітні інформаційні засоби навчання використовуються вчителями в процесі вивчення нового матеріалу, закріплення пройденого, повторення, практичного застосування отриманих знань, узагальнення та систематизації знань.

1. Отже, застосування корекційно-педагогічних технологій на уроках фізики в допоміжній школі дозволить збільшити об'єм пропонованої інформації, організувати активну пізнавальну діяльність розумово відсталих учнів, оптимізувати процес навчання, підвищити інтерес до фізики, а тим самим сприяти корекції їхнього розумового розвитку.

Список використаних джерел

1. **Выготский Л.С.** Собрание сочинений: В 6-ти т. – М. : Педагогика, 1984. – Т.5. – 369 с.; 2. **Дьячков А.И.** Основы обучения и воспитания аномальных детей / Под общей редакцией проф. А.И. Дьячкова. – М.; Просвещение, 1965. – 343 с.; 3. **Еременко И.Г** Олигофренопедагогика / И.Г. Еременко. – К. : Вища школа, 1985. – 328 с.; 4. **Сиротюк В.Д.** Навчання фізики учнів із затримкою психічного розвитку в школах і класах інтенсивної педагогічної корекції: Монографія. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – 313 с.; 5. **Фізика і хімія у побуті** : програми для 5-10 кл. спец. загальноосвіт. навч. закл. для розумово відсталих дітей / М-во освіти і науки України ; укл.: В. І. Бондар, І. В. Заєць. - К. : Поліграфкнига, 2010. - 63с.

Spysok vykorystanyh dzerel

1. **Vyhotskiy L.S.** [Collected works: In 6- volumes] – Moscva. : Pedagogy, 1984. – Volumes 5. – 369 s.; 2. **Dyachkov A.I.** Osnovy obucheniya i vospitaniya anomalnyh detey / Pod obschey redaktsiyei prof. A.I. Dyachkova. – M.; Prosveschenie, 1965. – 343 s.; 3. **Eremenko I.** [Oligophrenopedagogics] / I.G.Eremenko – Kyiv. : Visha school, 1985. – 328 s.; 4. **Sirotyuk V.D.** Navchannya fiziki uchniv Iz zatrimkoyu psichichnogo rozvitku v shkolah I klasah Intensivnoyi pedagogichnoyi korektsiyi: Monografiya. – K.: NPU Im. M.P. Dragomanova, 2004. – 313 s.; 5. **Fizyka i khimiya u pobuti : programy` dlya 5-10 kl. specz. zagal`noosvit. navch. zakl. dlya rozumovo vidstaly`x ditej / M-vo osvity` i nauky` Ukrayiny` ; ukl.: V. I. Bondar, I. V. Zayecz`. - K. : Poligrafkny`ga, 2010. - 63 s.**

G.M. Goncharenko. On the problem of the development of the cognitive activity in the mentally retarded students at the lessons of Physics. One of the actual problems of Special Pedagogy, namely the development of the cognitive activities of the mentally retarded children is considered in the article. At present this problem is lighted up in the great number of the psycho-pedagogical literature but the quantity of the scientific investigations on the problems of the psycho-physically disturbed children that is those suffering from intellectual backwardness and the development of their cognitive activities at the lessons of physics – is far from enough. In the process of studying this particular subject the above mentioned children form their world-outlook, realize the development of the cognitive processes, enrich their sensor experience, and so on. The author also substantiates the notion “cognitive activities”, considers the problem of forming and developing the perceptual activity of the pupils with the normal level of mental development, clears up the peculiarities of the intellectually backward children’ cognitive activities and defines the necessity of looking for the ways of developing their cognitive activities under the conditions of the auxiliary school. So the usage of the certain pedagogical conditions for the development of the cognitive activity will contribute to the uprising of their activity in general and the quality of their knowledge, to the formation of the positive motives for studies and active life position, and on the whole to the increase of the efficiency of the education process.

Key words: mentally retarded students, cognitive activity, development, correction, lesson, physics.

Received 24.04.2015

Reviewed 16.05.2015

Accepted 14.06.2015